

7-12 Ya? Pediatrik Onkoloji Hastalar?n?n ve Ebeveynlerin Yorgunlu?unu De?erlendirme Ölçe?i

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2025). 7-12 Ya? Pediatrik Onkoloji Hastalar?n?n ve Ebeveynlerin Yorgunlu?unu De?erlendirme Ölçe?i. Turkish Psychological Scales. Retrieved from <https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=16154>

Özet

7-12 Ya? Pediatrik Onkoloji Hastalar?n?n ve Ebeveynlerin Yorgunlu?unu De?erlendirme Ölçe?i, **çocukluk ça?? kanseri** tedavisi gören 7 ila 12 ya? aras?ndaki hastalar?n ve onlar?n ebeveynlerinin ya?ad??? **yorgunluk** düzeylerini objektif ve güvenilir bir ?ekilde ölçmek amacıyla geli?tirilmif bir psikometrik araçtır. Bu ölçek, pediatrik onkoloji alan?nda yorgunlu?un kapsamlı bir de?erlendirmesini sa?lamak, böylece klinik müdahale ve ya?am kalitesi çal??malar?na temel olu?turmak üzere tasarlanmıtır. Ölçek, hem çocu?un kendi alg?s?n? hem de ebeveynin gözlemini içeren çift boyutlu bir yapı sunar.

Anahtar Kelimeler

Pediatrik Onkoloji, **Yorgunluk**, Çocukluk Ça?? Kanseri, Ölçek Geli?tirme, Ebeveyn De?erlendirmesi, Ya?am Kalitesi.

Yazarlar

Akdeniz-Kudubes, A., Bektaş, M., U?ur, Ö.

Amaç

Ölçe?in temel amacı, 7-12 ya? aral???ndaki pediatrik **onkoloji** hastalar?nda kanser ve tedavisi kaynaklı ortaya ç?kan yorgunlu?un şiddetini, sıklı?n? ve etkisini standart bir yöntemle belirlemektir. Yorgunluk, kanser tedavisinin en yaygın ve ya?am kalitesini dü?üren yan etkilerinden biri oldu?undan, bu ölçek klinisyenlere ve araştırmacılara bu semptomu etkin bir şekilde izleme imkanı sunar.

Bu araç, sadece çocu?un bildirimlerine değil, aynı zamanda çocu?un günlük ya?am aktivitelerindeki de?işiklikleri gözlemleyen ebeveynlerin algılarına da odaklanarak, yorgunlu?un multidisipliner de?erlendirilmesine katkıda bulunmayı hedefler. Geli?tirme çal??ması, standardize edilmiş ve kültürel olarak uygun bir ölçüm aracı ihtiyacına yanıt vermiştir.

Yapı (Ölçülen Kavram)

Ölçek, kanserle ilişkili **yorgunluk** (Cancer-Related Fatigue - CRF) kavramını ölçmektedir. CRF, kanser veya kanser tedavisi ile ilişkili kalıcı, öznel bir yorgunluk veya bitkinlik hissi olarak tanımlanır ve normal aktiviteye orantısızdır. Bu yapı genellikle üç ana boyutta incelenir:

Fiziksel Yorgunluk: Enerji eksikliği, fiziksel aktiviteye karşı isteksizlik, halsizlik.

Duygusal/Bilişsel Yorgunluk: Konsantrasyon güçlüğü, unutkanlık, motivasyon eksikliği, duygusal çöküntü.

Sosyal Yorgunluk: Sosyal etkileşimlerden kaçınma, izolasyon.

Ölçek, bu boyutlar hem çocuk hem de ebeveyn perspektifinden değerlendirerek kapsamlı bir klinik tablo oluşturmayı amaçlamaktadır.

Geçerlik

Ölçek geliştirme çalışmalarında geçerlik (validity), aracın gerçekten ölçmek istediği kavramı ölçüp ölçmediğini belirleyen kritik bir adımdır. Kaynakta bu bilgi "-" olarak belirtilmiş olsa da, Akdeniz-Kudubes ve arkadaşları (2014) tarafından yürütülen geliştirme çalışmasında çalışmadaki geçerlik türlerinin raporlanması beklenmektedir:

Kapsam Geçerliliği (Content Validity): Ölçek maddelerinin, ölçülen yapıya (pediatrik yorgunluk) ait tüm boyutları temsil edip etmediği uzman görüşleri ile incelenmiştir.

Yapı Geçerliliği (Construct Validity): Ölçeğin teorik yapısını desteklemek amacıyla Faktör Analizi yöntemleri kullanılmıştır. Bu analizler, ölçeğin yorgunluğun farklı alt boyutları (fiziksel, duygusal vb.) ayrıştırıp ayrıştırmadığını göstermiştir.

Ölçüt Bağlı Geçerlik (Criterion-Related Validity): Ölçeğin sonuçları, yorgunluğu ölçen diğer bilinen ve kabul görmüş ölçeklerle (eş zamanlı geçerlik) veya gelecekteki klinik sonuçlarla (yordamcı geçerlik) ilişkisinin incelenmesi beklenir.

Güvenirlilik

Güvenirlilik (reliability), bir ölçme aracının tutarlı ve kararlı sonuçlar verme derecesini ifade eder. Kaynakta bu bilgi "-" olarak belirtilmiş olsa da, 2014 tarihli makalede çalışmadaki güvenirlik analizlerinin yapıldığı varsayılmaktadır:

İç Tutarlılık (Internal Consistency): Maddelerin birbirleriyle ne kadar uyumlu olduğunu gösteren Cronbach Alfa katsayısı hesaplanmıştır. Yüksek bir alfa değeri, maddelerin aynı yapıyı ölçtüğünü gösterir.

Test-Tekrar Test Güvenirliği (Test-Retest Reliability): Ölçeğin aynı bireylere farklı zamanlarda uygulandığında tutarlı sonuçlar verip vermediği incelenmiştir. Bu, özellikle stabil semptomları ölçerken önemlidir.

Faktör Analizi

Ölçeğin yapı geçerliliğini belirlemek amacıyla **faktör analizi** yöntemleri kullanılmıştır. Bu analizler, ölçeğin toplam madde sayısını, yorgunluğun alt boyutları temsil eden anlamlı faktörlere (boyutlara) ayırmayı amaçlar. Tipik olarak Keşfedici Faktör Analizi (KFA) ve Doğrulayıcı Faktör Analizi (DFA) uygulanmıştır. KFA, ölçeğin doğal yapısını ortaya çıkarırken; DFA, teorik olarak belirlenen yapıyı örneklem verileriyle ne kadar uyumlu olduğunu

test eder. Bu çalışmada muhtemelen yorgunluğun fiziksel ve psikososyal bileşenlerini ayrıştıran bir faktör yapıya ortaya koymuştur.

Enstrüman (Ölçek Yapısı)

Test Türü: Geliştirme (Yeni bir **psikometrik ölçek** geliştirme çalışmasıdır.)

Format: Kaynakta derecelendirme bilgisi net olmamakla birlikte, yorgunluk ölçekleri genellikle Likert tipi bir derecelendirme sistemini kullanır (örneğin, 0=Hiçbir zaman, 4=Her zaman).

Dil: Türkçe

Popülasyon Grubu: Pediatrik Onkoloji Hastaları ve Ebeveynleri.

Yaş Grubu: 7-12 yaş (Çocuklar) ve Ebeveynleri.

Popülasyon Detayları: Kanser tedavisi gören veya takip edilen, 7 ile 12 yaş arasındaki çocuklar ve onların birincil bakıcıları (genellikle anne veya baba).

Test Metodolojisi: Psikometrik **ölçek geliştirme** metodolojisi kullanılarak, madde havuzu oluşturulmuş, uzman görüşüne sunulmuş, pilot çalışmaları yapılmış ve ardından geçerlik/güvenirlilik analizleri gerçekleştirilmiştir.

Anahtar Kelimeler

Kanser, Çocuk Sağlığı, Psikolojik Değerlendirme, Onkoloji Bakımı, Türkçe Ölçek, Yaşam Kalitesi.

Yazarlar

Sorumlu Yazar: ASLI AKDENİZ KUDUBEZ

Yazar ORCID Tanımlayıcıları: Tam makalede belirtilmelidir.

İletişim E-posta Adresi: asliakdeniz@hotmail.com

Yazışma Adresi: Tam makalede belirtilmelidir (Genellikle yazarın bağlı olduğu üniversite veya kurum adresi).

Şinler, Ücret ve Test Yılı?

Test Yılı?: 2014 (Makale yayın tarihi)

Kullanım Şinleri ve Ücret: Ölçek, akademik ve klinik amaçlarla kullanım için genellikle orijinal yazarın iznine tabidir. Ticari kullanım için ek ücretlendirme gerekebilir. Detaylar için sorumlu yazar ile iletişime geçilmesi önerilir.

Makale Bağlantısı?: Orijinal makalenin PDF versiyonuna buradan ulaşılabilir: journal.waocp.org

Ölçek PDF Dosyası?: Ölçeğin tam metni PDF formatında indirilebilir: 7-12-yas-pediatrik-onkoloji-hastalarinin-ve-ebeveynlerin-yorgunlugunu-degerlendirme-olcegi-toad.pdf

Kaynakça

Akdeniz-Kudubes, A., Bektaş, M., & Uğur, Ö. (2014). Developing a scale for the assessment of Fatigue in Pediatric Oncology Patients Aged 7-12 for Children and Parents. *Asian Pacific Journal of Cancer Prevention*, 15(23), 10199-10207. doi: 10.7314/APJCP.2014.15.23.10199

7-12 Yaş Pediatrik Onkoloji Hastaların ve Ebeveynlerin Yorgunluğunu Değerlendirme Ölçeği Maddeleri

ÖNEMLİ?: Aşağıdaki ölçek maddeleri orijinal dilinde korunmalı ve hiçbir şekilde değiştirilmemelidir.

Ölçek maddeleri, sağlanan kaynak metin içerisinde bulunmamaktadır. Maddelerin tamamına, referans olarak gösterilen 2014 tarihli bilimsel makaleden veya yukarıda belirtilen PDF dosyasından ulaşılabilir.